

1 Pita

Äbot täņpani komi piä gänaņ irani bänepi täņkehärom takta manbiņam

¹ * Man ņowä Pita näkä kudän täyat. Näk Jesu Kristo täņo aposoro kubä. Täņpākaņ Anu-
tutä inita biņam yāpmāņ daniwani āmawebeniye
komejin-ken nanik täwat kireņpewä Pontus, Gale-
sia, Kapadosia, Esia ba Bitinia komeken kuņtäņpä
kuņkuņo inta kudän täņpāņ tamitat. ² * Inä Jesu
Kristo täņo mani buramikta ba nägäritä bānepjin
ārutpak täneņta Anutu Nantä iniken nadäk tawaņ
terak iwoyāņpāņ tepmaņkuk. Ude täņirān Kudupi
Munapikitä täņpewān äbot siwoņi kudupi-inik it
täkaņ. Eruk, Anutu-ken nanik orakorak ba bānep
pidāmtä inken tokņek päton.

Irit tägagämān kunum gānaņ api kaņ-ahāne

³ * Anutu, Ekāninin Jesu Kristo unitāņo nani ba
Anutuni, unitāņo wāpi biņam iniņoret takāna! U
butewaki pähap nadāņ nimiņpāņ Jesu kumbani-
ken nanikpāņ wādāņ tädotkuko uterak irit kodaki
nimiņkuk. Täņpāņ irit kodaki unitä kehāromi
nimiņirān nin imaka tägatāga api nimeko u
yāpmäkta bānep oretoret terak itsāmāņkamāņ.
⁴ * Bureni-inik! U nin kunum gānaņ Irit täga, paot-
paori nämo u yāpmäkta biņam iwoyāņ nipmaņkuk.
Irit u säkgämān-inik, imaka kubätä täga nämo

* **1:1:** Jem 1:1; 2Ti 1:15 * **1:2:** Rom 8:29; 2Te 2:13; Hib 12:24

* **1:3:** 2Ko 1:3 * **1:4:** Kol 1:12

api tänpän waneḡ. Imaka tägatäga u nanakiye inta biḡam penḡuk. ⁵ * Unita Kristota nadāḡ imikinik täk täkaḡ in Anututä kehäromini terak watä it tamiḡirän säkgämän it yäpmāḡ äronirä api tämagurek. Anutu täḡo täḡkentäk bureni unitä kadäni tärek-täreken kwawak ahäкта itsämāḡ nimitak.

⁶ * Mebäri unita oretoret pähap nadäk täkaḡ. Upāḡkaḡ kome terak ḡo kadäni keräpi-tagän nadäkinikjinta yāḡpāḡ bäräpi mebäri mebäri ahāḡ tamiḡirä komi nadäk täkaḡ. ⁷ * Täḡpākaḡ bäräpi u nadäkinikjin täḡkehärom taḡpāḡ imaka bureni äworewেকта ahāḡ tamik täkaḡ. Uwä gol ude. Gol, imaka tägagämän unitäḡo bureni kaḡ-ahäкта kädäp-ken ijik täkaḡ. Täḡpākaḡ gol uwä paotpaot ikek. Täḡ, nadäkinikjin u gol irepmitpāḡ imaka tägagämän-inik kubä itak. Unita bäräpi mebäri mebäri ahāḡ tamik täkaḡ u kädäptä gol täḡ-kehäromtak täyak ude nadäkinikjin täḡkehärom taḡpāḡ kehäromigän pen itta ahāḡ tamik täkaḡ. Nadäkinik ikek it yäpmāḡ äronirä kadäni tärek-täreken, Jesu kwawak ahāḡ tamiḡpāḡ in taniḡ oretpāḡ wäpjin biḡam tamiḡpāḡ epmäget kudän ikek api tepmaḡpek.

⁸ * Täḡpākaḡ in Kristo dapunḡintä nämo kaḡkuḡ ba apiḡo nämo kak täkaḡ upāḡkaḡ unita gäripi pähap nadāḡpāḡ nadāḡ imikinik täk täkaḡ. Unita oretoret pähap inide kubä, imaka paotpaot ikekta nadäk täkaḡ u irepmitpāḡ nadäk täkaḡ. ⁹ * Täḡkaḡ

* **1:5:** Jon 10:28, 17:11 * **1:6:** 1Pi 5:10; Jem 1:2 * **1:7:** Jop
23:10; Snd 17:3; Ais 48:10; Sek 13:9; Mal 3:3; Jem 1:3 * **1:8:** Jon
20:29; 2Ko 5:7 * **1:9:** Rom 6:22

nadäkinikjin u jopi nämo. Nämoinik, nadäkinikjin täño bureniwä ñode nadäk täkañ; Anututä api nimagurek.

Profet biani täño man u bureni ahänjuk

10 * Täñpäkañ Anututä inita biñam tämagutta tawañ peñkuko u profet bianitä yänahänjuk. Iron pewän ahän tamikta tawañ peñkuko unitäño mebärita wäyäknek epän tañi täñkañ siwonigän täñjuk. 11 * Kristo täño Munapiktä nadäk-nadäki täñpidäm tañirän Jesutä komi bäräpi u ba u kotanpäñ kumänkañ äneñi akuñpäñ wäpi biñam ikek irayän täñkuko u yänahänjuk. Profet unitä yänjabäk epän ñode täñjuk; Äma waki keriken nanik nimagutta yäwani u jidegän api ahäwek, ba kadäni uken imatäken unitä api ahäwek? 12 * Epän ude täñkuño upänkañ profet iniken ahäktä nämo, inken ahäktä yäwani u Anututä yänahänpäñ yäwetkuk. Täñpäkañ epän täñkuño unitäño bureni uwä Anututä Kudupi Munapiki iniñ kireñpewän kunum gänañ naniktä äpäñpäñ Ekäni täño manbiñam yänahäwani äma täñkentän yämiñirän mani biñam u yänahänpäñ täwerirä nadänjuk. Täñpäkañ Anututä imaka säkgämän u inken pewän ahäktä yänjukko unitäño mebäri nadäwä tärekta añero imaka, gäripi nadän itkañ.

Guñ kädet mäde ut imikinik täneñ

13 Unita bänep nadäk-nadäkjin täñkehärom tañpäñ Ekäni täño epän täkta kañ pidäm tawut. Täñkañ irit kuñat-kuñatjinta watä ket itpäñ imaka

* **1:10:** Mat 13:16-17 * **1:11:** Sam 22; Ais 53; Luk 24:26-27

* **1:12:** Efe 3:10

säkgämän, Jesu Kristo kwawak ahäwayän täyak-ken uken yäpnayän täkañ unita nadäkinik täñpän kañ kuñarut. ¹⁴ * Ude täñkañ Anutu täño nanakiye inä mani buramiñpän nadän gärip waki, guñ kadäni-ken yäpmän kuñatkuño u wari nämo yäpmän kuñatneñ. ¹⁵ Nämo, in siwoñi kudupigän kuñat täkot, tämagurani Anututä siwoñi kudupi-inik it täyak udegän. ¹⁶ * Unita Anutu täño man kubä ñode kudän täwani pätak;

Näk kudupi itat unita in udegän kudupigän it täkot.
Wkp 11:44,45

¹⁷ * Inä Nan yäñpän Anutu-ken yäñapik täkañ. Täñ, Nan uwä äma ärowani äpani inigän inigän nämo yäpmän danik täyak. Nämo, ämawebe kudup täktäki terakgän siwoñi yäpmän danik täyak unita kome terak ño kadäni keräpi-tagän itnayän täkañ-ken uwä Anutu orañ imikinik täñpeñ kuñat täkot. ¹⁸ * In ñode nadäk täkañ; In bianijiye täño täñpäwak kädet iwarirä in suwañpän waki u gänañ nanik wädän tädotpän tepmañkuko uwä, imaka paot-paori ikek, gol ba siliwa monen udewanipän nämo, inä suwañkuk. ¹⁹ * Nämo, uwä Kristo täño nägäri gwäki ärowani-inik upän inä suwañkuk. Kristo uwä sipsip nanaki gupi terak paräm bärämi nämo, kuräki-inik udewani. ²⁰ * Kadäni Anututä kunum kenta kome nämo pewän ahäjirän

* **1:14:** Rom 12:2; Efe 2:3, 4:17-18 * **1:16:** Wkp 11:44-45; Mat 5:48 * **1:17:** Mat 6:9; Rom 2:11; 2Ti 4:14; Rev 2:23 * **1:18:** 1Ko 6:20 * **1:19:** Apos 20:28; Hib 9:12-14; 1Pi 1:2 * **1:20:** Apos 2:23; Efe 1:4

uken Jesu Kristopäñ in suwawekta iwoyänjuk. Tänpäkañ kadäni tärek-tärekken itkamäñ-ken ñoken Anututä ninta yänpäñ Kristo tewän kwawak ahänjuk. ²¹ * Täñkañ Kristo uterak inä Anutu, Kristo kumäñ-kumäñ-ken nanik yäpmäñ akuñpäñ penyänjek epmäget kudän täñ iminjkuko unita nadäñ imikinik täk täkañ. Täñkañ nadäkinikjin Anutu terakgän penpäñ imaka kämi yäpmäkta yäwani u bureni api yäpne yäñ nadäk täkañ.

Anutu täño mantä täñkodak täñpäñ nipmanjuk

²² * In man bureni yänpäñ buramik täñirä bänep nadäk-nadäkjin pak täñjuk. Bänep nadäk-nadäkjin pak täñjukko unitä in äbot täñpani notjiye ätukät not bureni-inik täkta kädet täwit taminkuk. Unita bänepjintä notjiye ukät topmäk-topmäk kubägän täñpen kuñat täkot. ²³ * Nadäkañ? Inä ahäk-ahäk kodaki bäyañpäñ tepmanpani. Irit kuñat-kuñatjin kodaki uwä ketem kodaki epänken ahäk täkañ ude ahänjuk. Upänkañ inä yänat epänken piñirä gämäneñ äronpäñ wak täkañ udewani terak nämo ahänjuk. In Anutu täño man, irit paot-paori nämo uken naniktä imätpäñ ahänjuk. ²⁴ * Unita Anutu täño man kubä terak ñode pätak;

Ämawä wädan udewani. Ba kehäromini uwä wädan irot udewani.

Wädantä gämäneñ äronirä irori paot täkañ.

²⁵ *Upänkañ Anutu täño manä irit kehäromi nitek. Uwä paot-paori nämo. Ais 40:6-8*

* **1:21:** Jon 14:6; Rom 4:24, 5:1-2; Rom 10:9 * **1:22:** Jon 13:34;
Rom 12:10 * **1:23:** Jon 1:13; Hib 4:12 * **1:24:** Jem 1:10-11

Eruk, Manbiŋam Täga täwerani ukeŋowä ubayäŋ yäk.

2

Jesu uwä bek bämopinin

¹* Inä ahäk-ahäk kodaki bäyaŋpäŋ tepmaŋpani unita in kädet wakiwaki, täŋpäwak, jop manman, äma täŋyäkŋarani, äma täŋo tuŋumta nadäŋ gärip, ba äma yäŋpäŋ-yabäŋ yäwat, kudän udewani u kudup kaŋ peŋ morewut. ²* Peŋ moreŋkaŋ nanak pakitä nonoŋta wakiinik yek täkaŋ, in udegän Munapiken nanik bänepjin towiwani nonoŋ säkgämän unita nadäk täkot. U naŋpäŋ Ekäni täŋo man terak tägaŋpäŋ Anututa biŋam täkot. ³* Inä Ekäni täŋo iron uku naŋpäŋ-nadäŋkuŋo unita u pen nakta gäripi pähap nadäk täkot.

⁴* Unita Ekäni Jesu, mobä bek pähap irit ikek u tubeŋ kuk täkot. Bek uwä ämatä kawä wawäpäŋ yäpmäŋ kewenkuŋo upäŋkaŋ Anututä iwoyäwani unita kawän tägagämän täŋkuk. ⁵* In udegän, mobä irit ikek ude irirä Anututä inä inita kudupi äbot säkgämän Munapik täŋo kehäromi terak itta täŋ-kehäromtaŋ tamiŋ itak. Ude täŋjirän inä bämop äma, inita iwoyäwani ude itnayäŋ täŋo uwä Jesu Kristo terak Anututa ärawa säkgämän, ini gäripi nadäk täyak ude api täŋ imineŋ. ⁶* Täŋpäkaŋ unita Anutu täŋo man ŋode kudän täwani;

* **2:1:** Efe 4:22; Jem 1:21 * **2:2:** Mat 18:3; 1Ko 3:2 * **2:3:** Sam 34:8 * **2:4:** Mat 21:42; Ais 28:16 * **2:5:** Efe 2:21-22; Kis 19:6; Ais 61:6; Rev 1:6; Rom 12:1 * **2:6:** Rom 9:33; Efe 2:20

No kawut yäk. Näkä Saion pom terak yot täño mobä bekpäke unitäño intäjukunta kubä peñkuro uwä näkña iwoyäwani, bänepna gämäni yäk.

Täñpäkañ äma kubätä unita nadäkinik täñpayäñ täko uwä nadäkiniki täño bureni yäpmäkta pära nämo api täñpek. **Ais 28:16**

7* *Unita ämawebe nadäkiniki uterak kwasikot täkañ unitä äma unita nadäwä bänepi gämäni täk täyak. Upäñkañ ämawebe nadäkiniki nämotä ñode yäwani;*

Mobä bek, yot täñpanitä kawä waki täñpöpäñ yäpmäñ kewenkuño u mobä bek bämopi pähap, intäjukun ude itak. **Sam 118:22**

8 * *Täñkañ mobä uterak äma mäyaptä jänani api yäputneñ ba yewä äreyäwöpäñ api mañdäpneñ.* **Ais 8:14**

Äma uwä ini ude täkta yäwani udegän Anutu täño man nämo buramik täkañ unita yewä äreyäwöpäñ mañdäpmäk täkañ.

9 * *Täñpäkañ inä ämawebe udewani nämo. In Anututä inita iwoyäñpäñ tepmañpani äbot, Intäjukun Äma täño bämop ämaniye. In kudupi äboriye bureni-inik, Anututä iniken ämawebeniye. Ba in äma bipmäñ urani gänañ nanik tämagutpäñ penyäneki säkgämän u gänañ tepmañkuko unitäño wäpi biñam yäñpäñ yäwet täñirä ahäñ patta iwoyäñ tepmañkuk.* **10 *** *Täñkañ bian, ämawebe jopi kuñatkuñopäñ apiño Anutu täño kudupi*

* **2:7:** Mat 21:42 * **2:8:** Rom 9:33 * **2:9:** Ais 9:2; Ais 40:20-21;
1Pi 2:5; Tai 2:14; Apos 26:18; Efe 5:8 * **2:10:** Rom 9:25

ämawebeniye ude itkañ. Ba bianä Anututä nämö nadäñ tamiñirän geñita biñam täñkuño upañkañ apiñowä nadäñ tamikinik täñirän irit kehäromita biñam täkañ.

Anutu täño watä epän ämawebe ude kuñatneñ

11 * Unita notnaye tägagämän, ñode täwera nadäwut; Inä kome ñonitäño mähemi nämö itkañ, inä äbani itkañ unita kehärom tañpäñ bänepjin täño iwan, gup täño kañgärip ba nadäñ gärip waki uterak nämö mäneñ. 12 * Täñkañ Anututa nämö nadäñ imani bämopi-ken siwonjigän kuñat täkot. Ude kuñatnayäñ täño uwä äma nadäkinik nämö täñpani uwä mebärijin kawä tärewäpäñ waki täñpani yäñ täwet täkañ, man u peñpäñ Kristo äbayäñ täyak kadäni uken Anutu api inin oretnen.

13-14 * Täñpäkañ Ekänita yäñpäñ in kädet siwonji ñode kuñat täkot; Äma kome terak ño intäjukun it tamik täkañ unitäño man buramik täkot. Täñpäñ gapman täño äma ärowani it täyak u ba unitäño epän ämaniye it täkañ u imaka, gämori-kengän kuñat täkot. Äma uwä waki täñpani komi yämikta ba äma täga orañ yämikta epän yäñ yämani. 15 * Nadäkañ? Anutu täño nadäk uwä ñode; Inä kädet siwonji ude kuñarirä äma nadäk-nadäki gwäjiwanitä inta man waki yäk täkañ uwä mäyak nadäñpäñ man waki u wari täwetneñtawä. 16 * Täñkañ inä бага man täño topmäk-topmäk terak nämö kuñarani upañkañ бага man irepmitpäñ kädet wakiwaki täga täne yäñ nämö nadäneñ. Nämoinik, Anutu täño watä epän

* 2:11: Sam 39:12; Gal 5:17,24; Jem 4:1 * 2:12: Mat 5:16; Luk 19:44 * 2:13-14: Tai 3:1 * 2:15: 1Pi 3:16 * 2:16: Gal 5:13

ämaniye ude kuŋatpäŋ mani buramik täkot. ^{17*} Ude täŋkaŋ ämawebe kuduptagän oraŋ yämiŋpäŋ äbot täŋpani notjiyeta nadäŋ yämikinik täŋpeŋ kuŋat täkot. Täŋkaŋ Anututa umuntaŋpäŋ u gämori-ken kuŋatpäŋ kome täŋo intäjukun äma u oraŋ imik täkot.

Kristo täŋo kädet kuroŋ iwatneŋ

^{18*} Äma täŋo epän äma, in intäjukun ämajiye oraŋ yämiŋpäŋ mani buramik täkot. Kome täŋo intäjukun äma bätaki unitagän nämo yäyat. Nämo, komita bok yäyat. ¹⁹ Täŋpäkaŋ momijin nämopäŋ jop nadäŋ komi tamiŋirä upäŋkaŋ Anutu nadäŋ imiŋpäŋ bäräpi u kotaŋpäŋ kwikinik kuŋarirä Anututä tabäwän api tägawek. ^{20*} Täŋ, goret täŋpäkaŋ unita tadäpmäŋirä bäräpi u kotaŋkaŋ kuŋatneŋo uwä netätä butewaki nadäŋ tamek? Nämoinik, upäŋkaŋ kädet siwoŋi täŋpäpäŋ tadäpmäŋirä bäräpi u kotaŋpäŋ kuŋatnayän täŋo uwä Anututä tabäŋirän siwoŋi api täŋpek. ^{21*} Nadäkaŋ? Inä kädet udegän täkta yän tamani. Imata, Kristo inta yäŋpäŋ komi nadäŋkuk. Ude täŋkuko uwä kädet siwoŋi kubä intä iwatta yäwani u täwoŋärenkuk, Anutu täŋo mantä yäyak ude;

^{22*} *U momi kubä nämo täŋkuk ba jop manman kubä nämo yäŋkuk.* *Ais 53:9*

^{23*} Täŋkaŋ ibeŋpäŋ man wakiwaki iweräkaŋ kowata udegän nämo täŋkuk. Täŋkaŋ komi imiŋirä

* **2:17:** Rom 12:10; Snd 24:21; Mat 22:21 * **2:18:** Efe 6:5

* **2:20:** 1Pi 3:14,17; 1Pi 4:14 * **2:21:** Mat 16:24; Jon 13:15

* **2:22:** Jon 8:46 * **2:23:** Ais 53:7; 1Pi 3:9

kowata man nämo yäwetkuk. Nämo, u man epän siwoŋi täŋpani unitä watä it namiton yäj nadäŋpäŋ kwikinik itkuk. ²⁴ * Täŋkaŋ ninä wakita watä epän peŋpäŋ kädet siwoŋi iwatpäŋ tänekta nintäŋo momitä Jesu uterak äroŋirän päya kwakäp terak yäpmäŋ äroŋkuk. Täŋkaŋ unitäŋo jibitä nin yäpän tägaŋkuŋ. ²⁵ * Bureni, inä yawak ägwän taŋpäŋ kuŋarani ude täŋkuŋopäŋ apiŋo mäjojin kaŋiwarani, watä ämajin pähap u iwatneŋta äneŋi tämagutkuk.

3

Yanäpi täŋo man

¹⁻² * Webe äpjiye nikek, inta udegän yäwa nadäwut. In äpjiye gämori-ken kuŋat täkot. Täŋpäkaŋ äpjiye ätuwä Anutu täŋo manta nadäkinik nämo täk täkaŋ uwä bänep sukurek man kubä nämo yäwetkaŋ oraŋ yämiŋpäŋ bänep kudupi kuŋarirä äpjiyetä intäŋo täktäk siwoŋi u kaŋpäŋ nadäŋkaŋ bänepi äyäjut täkot. ³ * Nadäkaŋ? Gupjin-ken ba gwäkjin-ken täŋkuraŋ-kuraŋ, gwäk pujiŋ topmäk-topmäk, omäk meran täktäk ba tek säkgämän, kaŋgärip ikek täktäk udewanita nadäŋirä bureni-inik nämo täŋpek. ⁴ Nämo, inä täŋkuraŋ-kuraŋ uwä bänepjin-ken pewä ahäk täyon. Bänepjin täŋo epmäget bureni paot-paori nämo uwä bänep kwini, mämä wareŋ-wareŋi nämo. Epmäget udewanita Anututä nadäwän ärowani täk täyak. ⁵ Täŋpäkaŋ webe kudupi biani ätu, Anutu-tagän nadäŋ imikinik täŋkuŋo unitä epmäget

* **2:24:** Hib 9:28; Rom 6:2,11; Ais 53:5 * **2:25:** Ais 53:6; Ese 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14 * **3:1-2:** Tai 2:5 * **3:3:** 1Ti 2:9

udewani yäpmän kuŋatkuŋ. Yäpmän kuŋatpän iniken äpiye oraŋ yämik täŋkuŋonik. ⁶ * Sara u webe udewani. U Abraham täŋo man buramiŋpän ärowanina yän iwet täŋkukonik. Täŋpäkaŋ in udegän, täktäk täga täŋkaŋ täŋumun-umun ba nadäwätäk nämo täŋpän kuŋatnayän täŋo uwä Sara täŋo äperiye ude api itneŋ.

⁷ * Täŋpäkaŋ ämani, inta udegän yäwa nadäwut. Webejiye uwä kehäromini inigän äpani bumik unita nadäwä tärewäpän nadän yämikinik täŋpeŋ kuŋat täkot. Täŋkaŋ u inkät irit kehäromita biŋam penta iwoyän tamani unita oraŋ yämik täkot. Ude tänayän täŋo uwä imaka kubätä yänapik manjin täga nämo api itpipiwek.

Kudän täga kowata kowata täŋpän kuŋatneŋ

⁸ * Eruk, kuduptagänta ŋode yäwa; In bänep kubägän täŋpän bätakigän kuŋat täkot. Täŋkaŋ nägät moräkjiye ude äbot täŋpani notjiyeta nadän yämikinik täŋpän gämori-ken kuŋatpän butewaki ba bänep kwini kowata kowata täŋpeŋ kuŋat täkot. ⁹ Täŋpäkaŋ ämatä waki täŋ tamiŋirä kowata waki nämo täŋ yämineŋ. Ba tebeŋirä kowata nämo yebeneŋ. Nämo, Anututä imaka säkgämän kubä täŋ tamikta tämagutkuko unita inä äma udewanita yänpän Anutu-ken yänapiŋirä kaŋ täŋkentän yämän. ¹⁰ Unita Anutu täŋo man ŋode kudän täwani;

Äma kubätä säkgämän itkaŋ oretoret terak kaŋ it yäpmän ärowayän nadäŋpänä ŋode täŋpek;

* **3:6:** Stt 18:12 * **3:7:** Efe 5:25 * **3:8:** Mat 5:44; 1Te 5:15; 1Pi 2:23

Jop manman ba man kábäñi kubä nämo yäwek.

Nämoinik!

11 *Kädet waki mäde ut imiñpäñ kädet täga ugän iwarek. Täñkañ kädet täga u kañ-ahäñpäñ ämawebe ätukät bänep kubägän itta gwäk pimiñpäñ epäni täñpek.*

12 *U imata, Ekänitä ämawebe siwoñi yabäñ yäwatpäñ yäñapik man yäk täkañ u nadäñ yämik täyak.*

Täñ, äma kädet waki täk täkañ u mäde ut yämik täyak.
Sam 34:12-16

Kädet täga täñirä waki täñ yämik-yämik

13 In kudän tägatäga täkta gwäk pimiñpäñ täñirä netätä iwan täñ tamek? **14** * Täñpäkañ irit kuñat-kuñat siwoñi täñpen kuñarirä komi epän jop nadäñ täñ taminayäñ täkañ unita nadäwätäk nämo täneñ. Imata, inä Anutu täño oretoret terak kuñat täkañ. Unita ämata nämo umuntäneñ. Ba umun man täwetnayäñ täño unita imaka, nämo umuntäneñ.

15 Nämo, bänepjintä Kristota nadäñirä Ekäni kudupi ude täñpäpäñ orañ imik täkot. Ude täñkañ Irit täga api yäpne yäñ nadäkinik täk täkañ unita täwet yabäk tänayäñ täkañ u mebäri kwawak yäwetta pidämtak täkot. **16** * Täñkañ jäpi terak nämo, man kwini terak yäwet täkot. Täñkañ Anutu inamiken siwoñigän kuñarirä Kristo iwatpäñ siwoñi kuñat täkañ unita yäñärok täwetnayäñ täkañ uwä mani waki unita mäyäk api nadäneñ. **17** * Täñpäkañ Anututä nadäñ tamiñirän in kädet täga täñpen kuñarirä iwan täñ taminayäñ täño uwä imaka täga kubä yäñ

* **3:14:** Ais 8:12-13; Mat 5:10; 1Pi 2:20, 4:14

* **3:16:** 1Pi 2:12

* **3:17:** 1Pi 2:20

nadäneŋ. Täŋ, waki täŋirä kowata täŋ tamineŋo unita täga yäŋ nämo nadäneŋ.

18 * Täŋpäkaŋ Kristo komi udegän nadäŋkuko unita nadäwut. U siwoŋitä wakijinta kowata kadäni kubägän, kämita nikek kumbuk. U siwoŋitä äma gwäjiwani in Anutu-ken tepmaŋpekta ude uwä täŋkuk. U komegup ikek itkuko unita utpewä kumbänpäŋ äneŋkuŋ. Komegup utpewä kumbuko upäŋkaŋ Munapiktä täŋpewän kodak taŋkuk. 19 Täŋpäŋ Munapik unitäŋo kehäromi terak äma kumbani täŋo mäjo, komi yotken irani uken äpmo Anutu täŋo man yäŋahänpäŋ yäwetkuk. 20 * Täŋpäkaŋ kumbani täŋo mäjo uwä ämawebe Noa täŋo kadäni-ken Anutu täŋo mani nämo buramiŋkuŋo unitäŋo mäjo. Kadäni uken Noa gäpe pähap täŋ irirän Anutu ämawebe bänepi sukurekta itsämbuk. Itsämäŋ irirän äma yarägän, 8 udetägän, gäpe gänaŋ äronjirä umetä oraŋ yämiŋkuk. 21 * Täŋpäkaŋ unitäŋo kukŋini ŋode; Ume oraŋ yämiŋkuko uwä ume ärutärut apiŋode waki keriken nanik tämagut täyak ude bumik. Täŋ, ume ärutärut uwä gupjin täŋo garok nämo ärut täyak. Nämo, ume ärutärut uwä Anutu iŋamiken siwoŋi api kuŋaret yäŋ yäŋkehäromtak man. Täŋpäkaŋ waki keriken nanik tämagut täyak uwä Jesu Kristo kumbani-ken nanik akuŋkuko, kehäromi uterak. 22 * Jesu Kristo u kumbani-ken nanik akumaŋ kunum gänaŋ äronkuko uwä apiŋo Anutu keriken bure käda itkaŋ aŋero ba imaka kehäromi nikek, wäpi biŋam ikek kunum terak it

* 3:18: Rom 6:10; Efe 2:18 * 3:20: Stt 6–7 * 3:21: Hib 10:22

* 3:22: Mat 22:44; Efe 1:20-21

täkaŋ u kuduŋtagän intäjukun it yämiŋpäŋ yabäŋ yäwat itak.

4

Anutu oraŋ imiktagän kuŋat-kuŋat

1 * Täŋpäkaŋ Kristo uwä gupi-ken komi nadäŋkuko unita nadäk-nadäk unitä inŋitpäŋ kuŋatkuko udegän inŋitpäŋ bäneŋjin täŋ-kehäromtak täkot. U imata, äma gupi-ken komi taŋi nadäwani uwä momi kädet pen iwatta bitnäk täkaŋ. 2 * Unita bäneŋjin täŋkehärom taŋpäŋ kome terak ŋo itnayäŋ täkaŋ uwä nadäŋ gärip waki täŋo kädet nämo iwatpänä, kädet Anututä gäripi nadäk täyak ugänpäŋ kaŋ iwarut. 3 * In bian, bäneŋjin nämo sukurenŋpäŋ guŋ ämatä täk täkaŋ udegän ŋode bumta täk täŋkuŋonik; Kubokäret, kaŋgärip nadäŋ gärip waki, kap wakiwaki teŋit, ume komi naŋkaŋ täŋguŋguŋ täŋit, ba anutu jopi nadäŋ yämik-yämik kädet waki u täk täŋkuŋonik. 4 Täŋpäkaŋ apiŋo kädet udewani bok täkta bitnäŋirä Anututa nämo nadäwani ämatä kikuŋutpäŋ-nadäwä nämo tägawäpäŋ tabäŋ mägayäŋpäŋ yänärok täwet täkaŋ. 5 * Ude täwet täkaŋ upäŋkaŋ kämiwä Anutu inŋamiken mebärini api yänahäneŋ. U imata, Anutu uwä äma kumbani ba äma kodak irani täŋo täktäk yäpmäŋ danikta pidämtak täyak. 6 * Täŋpäkaŋ ämawebe bian kumäŋ täŋpä kuŋkuŋo u Anutu täŋo Manbiŋam Täga yäwerirän nadäŋkuŋ. U momi täŋpani kuduŋtagän ude, kumäkta biŋam täŋkuŋo

* **4:1:** Rom 6:2,7 * **4:2:** 1Jo 2:16 * **4:3:** Efe 2:2-3 * **4:5:**
 Apos 10:42 * **4:6:** Rom 8:10; 1Ko 5:5

upäñkañ mäjonitä Anutu täño irit ikek tänenäta manbiñam u yäwetkuk.

7 * Eruk, imaka päke unitäño paotpaot kadäni keräp täyak. Unita Anutu-ken yäñpik man säkgämän yäna yäñpäñ bänep nadäk-nadäkjinta, ba irit kuñat-kuñatjinta watäni ket itpäñ kuñat täkot. 8 * Täñpäkañ intäjukun-inik ñode täk täkot; Bänep iron kädet init-inik täñpäñ kuñat täkot. Imata, iron kädet unitä momi mäyap-inik yejämäk täyak.

9 * Unita yäñgaña-gañakät nämo, notjiye yotjinken yäñ-yäkñat yäpmäñ äronpäñ iron täñ yämik täkot. Täñkentäk kowata kowata ude täk täkot. 10 *

Nadäkañ, Anututä iniken ironi terak inta iron inigän inigän tamiñkuk. Unita in kubäkubätä Anutu täño epän ämaniye ude itkañ iron injinta-injinta tamani upäñ Anutu täño kudupi ämawebe täñkentäñ yämik-tagän yäpmäñ kuñat täkot. 11 *

Ñodeta yäyat; Äma kubäta Anutu täño manbiñam yäñahäkta iron imaniwä, eruk Anutu täño meni yäpmäñpäñ yäñahäwek. Ba äma kubäta täñkentäk epän täkta iron imaniwä, eruk, kehäromi Anututä imik täyak uterak epän u täñpek.

Täñpäkañ Jesu Kristo terak Anutu täño wäpi biñam tañi ahäñ parän yäñpäñ imaka u ba u tänayäñ täño u kudup säkgämän kañ täñput. U imata, epmäget penyänek ba kehäromi pat imiñkuko unitä tärek-täreki nämo api pat imiñ yäpmäñ ärowek. U Bureni.

Jesuta yäñpäñ ämatä iwan api täñ taminen

* 4:7: Rom 13:11-12; 1Ko 10:11; 1Jo 2:18 * 4:8: 1Pi 1:22; Jem 5:20 * 4:9: Hib 13:2 * 4:10: Rom 12:6-8 * 4:11: 1Ko 10:31

12* Notnaye tägagämän, nadäkinikjin täñkehärom takta komi kädäp ikek ahän tamiñirä imaka kudupi yänkañ nämo kikäñutneñ. 13* Nämo, ñode nadäñpäñ oretoret kañ täñput; Kristotä komi nadäñkuko u täñkentäñpäñ bok nadäkamäñ yän kañ nadäwut. Ude tänayän täño uwä Jesu täño kehäromi ba penyäneki kwawak ahäwayän täyak-ken uken bänep oretoret inipärik kubä api nadäneñ. 14* Nadäkañ, Kristo wäpita yänpäñ sära täwerirä tägagämän yän nadäñpäñ ñode kañ nadäwut; Anutu täño Munapik, penyänek ikek u nintä terak itak unita ude täñ nimik täkañ yän nadäk täkot. 15Upänkañ in kubätä kädet waki kubä ñodewani täñpäñ kowata komi nadäweko uwä nämo tägawek; Äma kumän-kumän urut, ba kubota täktäk, ba täñyäkñatpäñ äma täño epän täñpawak täktäk ba kudän waki ätu täktäk. 16* Täñ, kubätä Kristo täño äma ude irirän komi iminayän täkañ unita mäyäk nämo nadäwek. Nämo, äma uwä bänepitä oretpäñ Kristo wäpi initat yän nadäñpäñ Anututa bänep täga nadäñ imek. 17* Unita nadäkañ? Anututä man epäni täkta kadäni ahätak. Iniken äboriye ninken jukun pewän ahätak ño. Täñ, iniken äboriyeinik-ken man epän u yäput peyak u täñpawä ämawebe mani biñam täga nämo buramik täkañ unita jide api pewän ahän yämek? U komi pähap api yämek! 18* Man unita man kubä ñode kudän täwani pätak;

Anututä äma siwoñi inita biñam yepmakta komi

* **4:12:** 1Pi 1:6-7 * **4:13:** Apos 5:41; Rom 8:17; 2Ti 2:12; Jem 1:2
 * **4:14:** Sam 89:50-51; 1Pi 2:20 * **4:16:** Apos 11:26; Plp 1:20
 * **4:17:** Jer 25:29; 2Te 1:8 * **4:18:** Luk 23:31

*epän tāk täyak u tänpäwä, äma Anutu mäde ut
imiņpāņ momi tāk tākaņ unita kowata jide u
api ahāņ yāmek? Snd 11:31*

19* Unita Anututä äma kubä nadāņ imiņirän äma keru terak komi nadāņpāņä Anututä watāni irekta gupi iniņ kireņpāņ kädēt tāga pen iwarek. U imata, Anutu uwä äma u pewän ahāwani, ba äma unitāņo watä ämani säkgāmān.

5

Äbot täņpanita täņo watä ämata man

1* Eruk, äbot täņpani täņo watä äma inta man kubä täwerayāņ. Näk imaka, watä äma in ude-wanigän, ba Kristotä komi nadāņkuko u dapunatä kaņkut. Ba Kristotä peņyāņek ba wäpi biņam ikek äbāņpāņ ämawebeniyeta wäpi biņam yāmayāņ täyak-ken uken näkkät bok api yāpne. Unita in epāņjin säkgāmān tākta man kädēt ņode täwetat; 2* Inä Anutu täņo yawakiye ketjin terak pewani unita watāni säkgāmān it tākot. Gaņani terak, ämatä epän u tākta peņ täwerirä ude nämo täneņ. Nämo, bānep nadäk-gärip kubä terakgän täneņ. Ba epän uterak moneņ taņi kaņ yāpna yāņ nämo nadāneņ. Nämo, bānepjin kädäp ijiwāpāņ täna yāņ gäripgän nadāņpāņ täneņ. 3* Täņkaņ in wäpjin biņam ikek ude itkaņ ämawebe Anututä ketjin-ken pewani u, ärowani itkamāņ yāņpāņ komi epän nämo yāmineņ. Nämo, kädēt kuroņ säkgāmān kaņ

* 4:19: Sam 31:5 * 5:1: Rom 8:17 * 5:2: Jon 21:15-17; Apos 20:28; Plm 14; Tai 1:11 * 5:3: 2Ko 1:24; Plp 3:17; Tai 2:7

tänpän-yäwoŋärewut. ⁴* Ude tänayän täkaŋ uyaku eruk Watä Äma Intäjukun-inik itak unitä kwawak ahäwayän täyak-ken uken gwäki säkgämän, nämo wawani ba nämo paorani upän api yäpneŋ.

⁵* Eruk äma gubaŋi, in ekänijiye täŋo man bu-ramiŋpäŋ gämori-ken kaŋ kuŋarut. Tänpäkaŋ in kuduptagän äpani ude itkaŋ äpani täŋo kudän ude kowata kowata tänpän kaŋ kuŋarut. Man unita man kubä ŋode kudän täwani pätak;

Anututä äma inita nadäwä ärowani täk täkaŋ unita iwan täŋ yämiŋkaŋ äma inita nadäwä äpani täk täkaŋ unita oraŋ yämik täyak. Snd 3:34

⁶* Unita injinken gärip penpäŋ Anutu Kehäromi u gämori-kengän kaŋ kuŋarut. Ude tänpen kuŋarirä ini kadäni pewani-ken api oraŋ tamek. ⁷* Nadäkaŋ, Anututä inta nadän tamikinik täk täyak unita bäräpi ahän tamik täkaŋ u kerikengän pek täkot.

⁸* Ude täŋkaŋ irit kuŋat-kuŋatjin ba bänep nadäk-nadäkjinta watäni itpäŋ dapun tänpän kuŋat täkot. U imata, Satan, intäŋo iwanjin u, aŋ ägwäri komigämän kubä ude wani unitä äma yenpäŋ nänpa yänkaŋ wäyäkŋeŋtäŋ kuŋat täyak. ⁹* Unita nadäkinikjin täŋ-täpäneŋpäŋ äma waki u yokut tärek-tärek tänpän kuŋat täkot. Nadäkaŋ? Äbot täŋpani notjiye komeni komeni ittän kukaŋ u komi intä nadäk täkaŋ udegän nadäk täkaŋ. ¹⁰*

* **5:4:** Hib 13:20; 1Ko 9:25 * **5:5:** Efe 5:21; Jem 4:6 * **5:6:** Mat 23:12; Jem 4:10 * **5:7:** Sam 55:22; Mat 6:25-30 * **5:8:** 1Te 5:6 * **5:9:** Efe 6:11-13; Jem 4:7 * **5:10:** 1Te 2:12; 1Pi 1:6

Komi nadäk täkaŋ upäŋkaŋ kadäni keräpi-tagän api nadäneŋ. U täreŋirän Anututä ini tepmaŋpän tägawäpäŋ bäneppin api täŋ-kehäromtaŋ tamek. Ude täŋ tamiŋirän kehäromigän api it yäpmäŋ kuneŋ. Nadäkaŋ? Anutu uwä orakorak mäheŋi. Unitä in Kristo-kät kentänpäŋ wäpi biŋam tärek-täreki nämo u yäpmäkta yäŋpäbä tepmaŋkuk. ¹¹ Unita Anutu uken kehäromi pen pat yäpmäŋ kuk täyon! U Bureni.

Yäntärek man ätu

¹² Man kudän keräpi ŋo Silastä täŋkentäŋ namiŋpäŋ kudän täyak. Silas u notninpak bureni-inik yäŋ nadätat. Täŋpäkaŋ man kudän täŋ tamitat ŋowä bäneppin täŋpidäm takta, ba kädet Anututä orakoraki bureni inta tamik täyak u täwoŋäreka täyat. Unita orakorak uterak yeŋkehärom taŋpäŋ kaŋ irut!

¹³ * E man kubä ŋode; Babilon* nanik äbot täŋpanitä oretoret man, man kudän ŋo terak täwetkaŋ. Ämawebe uwä Anututä inkät bok inita biŋam iwoyäŋpäŋ tepmaŋpani. Täŋpäkaŋ nanakna Mak u imaka, inta oretoret man täwetak. ¹⁴ * Eruk, äbot täŋpani notjiyekät not täŋpäŋ kowat iniŋ orerän täk täkot. Täŋpäkaŋ bänep pidäm, Kristo täŋo äboriye bureni intä terak ärok täyon. Ugän.

* **5:13:** 2Ti 4:11 * **5:13:** Babilonta yäyak uwä Rom yotpäreta
yäyak käwep * **5:14:** 1Ko 16:20

Anutu Täño Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5